

MUISTOJA PUUN VUODELTA 1996

Katja Savolainen

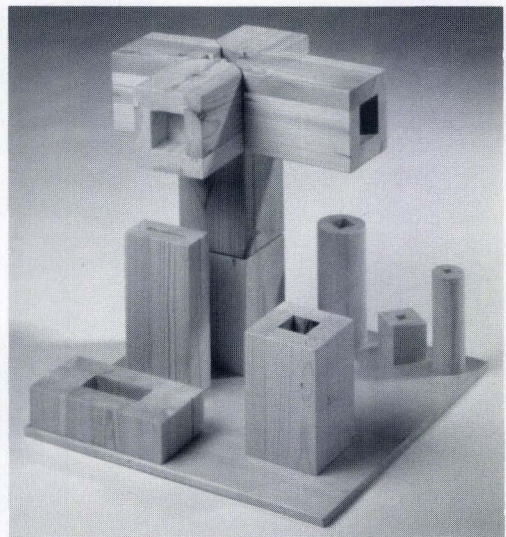
Puun vuosi synnytti positiivisella tavalla keskustelua puusta sekä perinteisenä että modernina käyttömateriaalina. Keskustelun herättäjinä merkittäviä olivat useat aiheeseen liittyvät näyttelyt ja kilpailut. Puun vuosi ilmeni myös koulutuksessa, etenkin rakennusalalla, jossa lama on kannustanut uusien ratkaisujen etsimiseen. Innovatiivisuus yhdistettynä pitkän linjan kokemukseen ja tietoon muodostaa hyvän perustan. On tärkeää, että tämän kaltainen keskustelu jatkuu. Seuraavassa muutamia puun vuodelta mieleen jääneitä asioita.

Puunnovaatioprojekti on maa- ja metsätalous- sekä kauppa- ja teollisuusministeriön vuonna 1995 aloittama projekti, jonka tarkoituksena on nostaa suomalaisen puun arvostusta raaka-aineena sekä osoittaa suomalaisen puuteollisuuden ja -teknologian kilpailukyky kansainvälisillä areenoilla. Puunnovaatioprojekti on järjestänyt sekä kansallisen Suomi Keksii Puusta- että kansainvälisen Wood of Finland kilpailun. Edellisen tulokset kokonaisuudessaan ratkeavat tämän kevään aikana. Kansainvälisen kilpailun parhaimmistoa nähtiin vuoden alussa Design Forumissa ja aiemmin viime syksynä Innopolissa. Tällä hetkellä näyttely on Oulussa. Kilpailujen avulla etsitään sekä uusia että vielä tuotekehitysvaiheessa olevia puutuotteita ja hahmotetaan puun käyttömahdollisuuksia teollisessa tuotannossa ja työllistämisessä.

Wood of Finland -näyttelyssä Design Forumissa 10. tammikuuta - 9. helmikuuta 1997 oli esillä parikymmentä ehdotusta. Osallistujia kilpailussa oli lähes 400. Kaksi kolmannesta puunnovaatioista oli teollisia, loput rakentamiseen, ympäristöön ja asumiseen liittyviä.

Töiden skaala oli laaja, lähtien puisesta paperiliittimestä tai ruokailuvälineistä kokonaiseen muunneltavaan taloon, joka on

avattavissa rasian tavoin. Osa innovaatioista oli nerokkaan yksinkertaista tekniikkaa, osa huipputeknologiaa vaativia visioita. Palkittujen joukossa Suomea edusti Jouko Vekkelä. Hänen esittelemänsä ontot pilarit ja palkit mahdollistavat kevyen ja puuta säästävän rakennejärjestelmän, jossa esimerkiksi sähkövedot voidaan kätkeä rakenteen sisään.

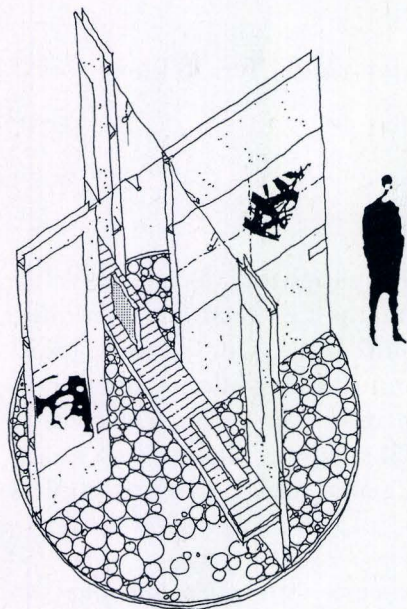

Wood of Finland -kilpailun palkittu työ 'Wooden Hollow Beam', tekijä Jouko Vekkelä.

Niemelän torppa Konginkankaalta Seurasaaren ulkomuseossa, Rakennettu puusta -näyttely. Kuva: Suomen rakennustaiteen museo.

Design Forumissa järjestettiin myös puoli vuotta aiemmin, 14. kesäkuuta – 29. syyskuuta 1996, puuaiheinen näyttely. Esillä oli puukäsityötä ja taideteollisuutta näyttelyyn kutsutuilta tekijöiltä. Esimerkkinä ja taidonnäytteenä perinteikkästä sekä

Luonnos Wood of Finlandin puurakenteisesta näyttelyarkkitehtuurista, Heikkinen & Kurkela arkkitehdit.

edelleen iskukykyisestä puukäsityötaidosta oli näyttelyä varten rakennettu soutuvene.

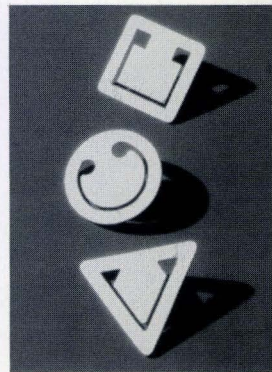
Rakennettu puusta -näyttelyssä Rakennustaiteen museossa 29. toukokuuta – 13. lokakuuta 1996 esiteltiin suomalaista puurakentamista ja -rakentamista. Näyttelytilan ensimmäisessä huoneessa puu oli läsnä materiaalina. Suomalaiset pääpuulajit oli tuotu vertailtaviksi noin metrin pituisina hiottuina pölkkyinä. Vanhoja puuntyöstölaitteita, höyliä, piilukirveitä ja muita – usein itsekin funktionaalisen kauniita puuesineitä – oli ripustettu seinälle. Ne muistuttivat monivaihteisesta käsityöstä joka raakapuun käsittelyyn on liittynyt. Vastapäisellä seinällä nähtiin kahdessa televisioruudussa historiallista dokumenttielokuvaa metsäteollisuudesta. Puutavaran tuo-

tantoon liittynyt käsityön määrä oli hämmästyttävää. Metsätyömiespari kaatoi masiivisen puunrungon justerisahalla varsin ripeästi, huolimatta epäergonomisesta työasennosta. Rinnan nähty kuva tukinuitosta, määrättömästä määrästä kaadettuja puita, muistutti työn mittakaavasta.

Historian vastapainoksi nähtiin myös Teknillisen korkeakoulun puustudion satoa. Lähtökohtana oli ollut kehittää vanerin käsittelytapoja ja uudistaa sen käyttömahdollisuuksia pintamateriaalina. Ennakkoluulottomuudessa nämä opiskelijoiden innovaatiot olivat virkistävä lisä näyttelyssä, osa jopa nerokkaita. Vaneria oli muokattu läpikuultavasta taivuteltavaan. Työt olisivat ansainneet tekijöidensä nimet rinnalleen.

Arkkitehtuurin koulutuksessa puuopetuksen painopiste on ollut pitkään historiassa, perinteisessä puurakentamisessa. Viime aikoina puuhun on kiinnitetty huomiota uudella tavalla. Puu on edelleen kiinostava ja myös moderni rakennusmateriaali, esimerkiksi vaikkapa puukerrostalot ja ekologinen rakentaminen.

Näyttelyn pääsaliin oli valikoitu esimerkkejä sekä vanhasta että uudesta suomalaisesta puurakentamisesta. Suuret mustavalkoiset valokuvapaneelit muodostivat metsän, jossa vaaleiden runkojen välissä kuljeskellen tuli tutustuneeksi puun käyttötapoihin. Puun käyttöä tarkasteltiin rakennusosittain, kuten ovi-, ikkuna-, seinä- ja kattoratkaisujen kautta. Useat esitellyistä kohteista olivat rakennustaiteellisesti tunnettuja. Lähempää tutustumista varten perustiedot oli ilmoitettu kuvien yhteydessä. Valokuvilla ei tavoiteltu pelkkää informatiivisuutta vaan haluttiin tuoda esiin myös puun luonnetta. Tässä suhteessa tuoksua ja maun väkevyyttä jäi kuvissa vielä kaipaamaan.

Wood of Finlandin palkittu työ 'Ecological Paper Clip', tekijät T. Ekberg, S. Englund, D. Lindeby